

Wójcik, Zbigniew J.

Spotkanie z profesorem Konradem Górskim

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 28/3-4, 699-702

1983

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

1890—1939. We wstępie autorka przypomniała najwybitniejsze postacie kobiet polskich zasłużonych dla rolnictwa, jak Izabela Czartoryska, Anna Jabłonowska i inne. Spośród 150 absolwentek studiów rolniczych na UJ w wymienionym okresie uzyskano dotychczas informacje o losach około 100. W tej liczbie znajduje się m. in. 10 doktorów filozofii lub nauk rolniczych oraz liczne autorki artykułów i książek rolniczych.

W ożywionej dyskusji zwrócono uwagę na zainteresowanie Polek, przebywających za granicą, studiami rolniczymi w Krakowie oraz na mały procent absolwentek w stosunku do liczby podejmujących studia rolnicze, co wiązało się z brakiem perspektyw zawodowych dla kobiet w rolnictwie, zwłaszcza przed 1918 r.

Uczestnikom zebrania udostępniono wystawę polskich i zagranicznych publikacji dotyczących historii rolnictwa, zorganizowaną w sali Biblioteki Głównej Akademii Rolniczej w Krakowie.

Ligia Hayto
(Kraków)

Z K R A J U

SPOTKANIE Z PROFESOREM KONRADEM GÓRSKIM

Redakcja „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” od 1976 r. drukuje na swych łamach autobiografie naukowe. Na ogół wzbudzają one szerokie zainteresowanie czytelników, dokumentowane niemal natychmiast znikaniem czasopisma z półek księgarskich. Niektóre autobiografie były już w całości lub we fragmentach przedrukowane. Redakcja planuje ponadto wydanie ich w formie osobnej publikacji.

Stało się też tradycją, że Redakcja organizuje spotkania z autorami autobiografii. Uczestnikom pozostała długo w pamięci intelektualnie inspirujące spotkania z Profesorem Stanisławem Lorentzem w Starej Pomarańczarni, z Profesorem Stefanem Kieniewiczem w Nieborowie oraz z Profesorem Władysławem Tatarkiewiczem w Pałacu Staszica. Niektóre z tych uroczystych posiedzeń (np. poświęcone działalności naukowej Jerzego Konorskiego, którego autobiografię opublikowano pośmiertnie) zostały odnotowane nawet w czasopismach specjalistycznych.

Ostatnie spotkanie odbyło się w dniu 4 III 1983 w gmachu Muzeum Ziemi PAN w Warszawie. Prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa, wieloletni redaktor naczelny „Kwartalnika”, podejmowała wraz z Komitetem Redakcyjnym Profesora Konrada Górskiego. Autobiografia tego uczonego została zamieszczona w numerze 3—4 z 1982 r. „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”; przyjęto ją z wielkim zainteresowaniem nie tylko w środowisku historyków literatury. Stwierdzenia Profesora — jak np. że przy ocenie dorobku uczonego winno się „[...] kierować nie tym, gdzie i jak on błędził, lecz tym, co nowego wniósł do dziedziny, w której pracował” — mają przecież znaczenie refleksji ponadprofesjonalnej. W autobiografii, rzecz zrozumiała, podobnych refleksji jest więcej.

Z obowiązku kronikarskiego odnotować należy przebieg spotkania. Otworzyła je prof. Stasiewicz-Jasiukowa nawiązując do stwierdzenia z autobiografii: szeroki ogół odbiorców kultury podziwiał uczonych, artystów natomiast kocha, właśnie bowiem oni w swych dziełach dają wyraz odwiecznym i najgłębszym ludzkim przeżyciom. Było to podstawą do szerszej refleksji na temat przyczyn odmiennej uczuciowej skali w ocenie artysty i uczonego. Istotną przyczyną jest — zdaniem I. Stasiewicz-Jasiukowej — bariera, jaką tworzy między uczonym-twórcą a czytelnikiem

kiem-odbiorcą dzieło naukowe, nierzadko kryjące swą treść w trudnej formie profesjonalnego języka. A czyż nieznanymi mogą być kochani? Stąd też szczególne znaczenie autobiografii uczonych.

Profesora K. Górskiego przywitał także dyrektor Muzeum Ziemi — doc. Krzysztof Jakubowski. Nawiązał on do zainteresowań Profesora tematyką przyrodniczą, co wyraziło się między innymi w redagowaniu czasopisma „Ziemia”, w kontaktach ze Stanisławem Michalskim (dyrektorem Funduszu Kultury Narodowej),

Ryc. 1. Spotkanie z Profesorem K. Górskim. Od lewej: prof. E. Jankowski, doc. K. Jakubowski; prof. prof.: I. Stasiewicz-Jasiukowa, K. Górski, B. Suchodolski, Z. Libera

(Fot. L. Dwornik)

któremu zawdzięczało swój rozwój Towarzystwo Muzeum Ziemi. K. Jakubowski przypominał także fragment poematu Adama Asnyka *W Tatrach* — wyraz bezpośredniego związku człowieka z otaczającą go przyrodą.

Następnie Profesor Górski odczytał fragment własnego pamiętnika, ukazującego perypetie młodzieńcze i reakcję starszych na nie. Tekst ten nie był dotychczas drukowany. Zasluguje on na uwagę z wielu względów, głównie zaś dlatego, iż Autor domaga się szacunku dla problemów młodego wieku oraz mądrej postawy rodziców. Mając to na uwadze prof. Zofia Libiszowska — w swej wypowiedzi — sugerowała, aby Autor opublikował ten młodzieńczy pamiętnik.

Spotkania z autorami autobiografii są przede wszystkim wymianą myśli naukowej. Niekiedy analizowany jest stan badań nad tematami podejmowanymi przez nich w młodości. Zwykle jednak formą przedstawionej autobiografii narzuca także kształt dyskusji. Podkreślił to dobitnie, w bardzo pięknym przemówieniu Juliusz Wiktor Gomulicki. Podkreślił on różnice pomiędzy autobiografią W. Tatarkiewicza i K. Górskiego. Pierwsza — o charakterze barwnej mozaiki — jest dziełem człowieka, któremu się w życiu wiodło. Druga ma odmienny charakter, gdyż ukazuje nie tylko rodzenie się problemów naukowych, lecz i sposoby pokonywania trudności im towarzyszących. Ten typ autobiografii jest szcze-

gólnie bliski mówcy, choćby z uwagi na pewne pokrewieństwo wątków autobiograficznych (ojczym w domu, problemy wieku młodzieńczego, studia prawnicze).

Wśród innych wątków wystąpienia J. W. Gomulickiego na podkreślenie zasługuje uwypuklenie zbieżności dat urodzenia wielu najwybitniejszych historyków literatury w dziesięcioleciu 1885—1895: urodzili się wówczas m. in. S. Pigoń, R. Pollak, L. Płoszewski, W. Borowy, J. Krzyżanowski oraz Konrad Górski. Spośród bardziej osobistych wspomnień mówca wymienił m. in. pierwsze spotkanie z K. Górskim w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego w 1935 r., dyskusje na sesjach i zebraniach poświęconych Mickiewiczowi, Słowackiemu i innym.

Bardzo piękne przemówienie wygłosił także prof. Zdzisław Libera. Podkreślił on zadziwiającą rozległość zainteresowań Autora autobiografii (słownik języka Mic-

Ryc. 2. Spotkanie z Profesorem K. Górskim. Od lewej: doc. K. Jakubowski; prof. prof.: I. Stasiewicz-Jasiukowa, K. Górski, B. Suchodolski, Z. Libera, krewni prof. Górskiego

(Fot. L. Dwornik)

kiewiczza, twórczość arian, Słowacki, Konopnicka, Żeromski). W dorobku tym na szczególną uwagę zasługuje monografia — poświęcona Stanisławowi Krzemińskiemu. Jest to dzieło o podstawowym znaczeniu dla badaczy, zajmujących się kulturą i oświatą w Warszawie drugiej połowy XIX w., tym cenniejsze, iż wykorzystujące informacje od wielu osób, znających i współpracujących z jednym z twórców *Poradnika dla Samouków*.

W wystąpieniu prof. Edmunda Jankowskiego uwypuklone zostały inne zagadnienia. Przede wszystkim zafascynowaniu młodzieży studenckiej sprzed 50 laty wykładami Profesora Górskiego — poświęconymi twórczości Jana Kasprowicza. Studentów i współpracowników Profesora zadziwiała także Jego umiejętność zmiany tematyki, przy czym nigdy nie ucierpiała na tym głębokość sądu i dociekliwość badacza. K. Górski podejmował chętnie problemy trudne lub niewdzięczne (np. edycja korespondencji Marii Konopnickiej, problemy tekstologii). Mówca

zwrócił ponadto uwagę na umiejętność Profesora w przekształcaniu trudności i klęsk w zwycięstwa. Wreszcie prof. Jankowski wyraził nadzieję że w najbliższym czasie przeczyta monografię o Mickiewiczu pióra Konrada Górskiego.

Streszczone tu fragmentarycznie wypowiedzi nie oddają wszystkich ważnych problemów poruszanych przez mówców. Nie zarejestrowałem także dokładnie końcowego wystąpienia Profesora Górskiego. Nie prowadzono bowiem — a szkoda — zapisu magnetofonowego poszczególnych wystąpień. Podaję w związku z tym tylko niektóre myśli Autora autobiografii: „celem mego życia — mówił — jest wypełnianie mego obowiązku na dziś”; „jesteśmy aparatem o zróżnicowanej predyspozycji do odbioru różnych fal” (studenci w związku z tym nie powinni zajmować się utworami typowymi, lecz tymi, które wpływają szczególnie na ich świadomość; sam K. Górski zawsze pisał o tym, co go porываło). Ponadto mówca zwrócił uwagę na twórczość Juliusza Słowackiego (tu podkreślił szczególnie problem aluzji literackiej), znaczenie Zygmunta Krasińskiego jako twórcy katastrofizmu w literaturze europejskiej¹. Wreszcie podzielił się ze słuchaczami trudnościami — związanymi z przygotowaniem aktualnych prac. Wspomnił, że książki o Kasprowiczu już nie napisze. Zafascynowany jest twórczością Mickiewicza, ale opracowanie monografii o autorze *Pana Tadeusza* napotyka również trudności.

Odnotać należy, że na spotkanie nadesłał list prezes Polskiej Akademii Nauk — prof. Aleksander Gięsztor, uczestnik niektórych spotkań organizowanych przez Redakcję „Kwartalnika”.

Muzeum Techniki udostępniło polifon z płytami sprzed 80 lat, pozwalającymi m. in. odtworzyć melodię *Gaudeamus igitur*. Dyrektor K. Jakubowski oprowadził gości po wystawie minerałów Polski, co skłoniło Autora autobiografii do podzielenia się swymi wspomnieniami na temat współpracy z geologami na uniwersytecie w Wilnie i w Toruniu (m. in. z prof. Edwardem Pasendorferem). Może kiedyś będzie nas stać na założenie archiwum dźwiękowego do historii nauki polskiej. W archiwum tym winny znaleźć się taśmy z nagraniami spotkań z autorami autobiografii — drukowanych w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki”. Tymczasem jest to tylko marzenie. Miejmy jednak nadzieję, że będzie ono w niedalekiej przyszłości zrealizowane.

Zbigniew J. Wójcik
(Warszawa)

25-LECIE KIELECKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

W grudniu 1982 r. minęło dwadzieścia pięć lat od chwili zatwierdzenia statutu i formalnego powołania do życia Kieleckiego Towarzystwa Naukowego.

Z tej okazji 14 XII 1982 r. odbyło się w Kielcach uroczyste zebranie członków Towarzystwa, na którym dokonano oceny jego dotychczasowego dorobku oraz podjęto próbę nakreślenia programu na lata przyszłe.

Zebrań przewodził prezes KTN prof. Zdzisław Czarny, który wręczył okolicznościowe dyplomy i medale przedstawicielom instytucji współpracujących z Towarzystwem oraz zasłużonym jego działaczom.

Referat programowy, obrazujący genezę powstania KTN, jego dzieje i kierunki rozwoju na najbliższe lata, wygłosił długoletni działacz Towarzystwa, wiceprezes — doc. Zbigniew Rubinowski.

Referent scharakteryzował udział KTN w życiu naukowym, kulturalnym i gospodarczym regionu.

¹ Zastanawiające, że nikt nie zwrócił uwagi, iż katastrofizm w literaturze europejskiej zbiega się w czasie z katastrofizmem przyrodniczym.